

INFORMASJON FRA MATTILSYNET

- i forbindelse med NATO-øvelsen Trident Juncture 18

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Alle må med!

Norge er vertsnasjon for NATO-øvelsen, Trident Juncture, der soldater, kjøretøyer og materiell fra en rekke land kommer til Norge. De vanlige reglene som skal beskytte mennesker, dyr, planter og fisk fra smitte gjelder. Derfor har Mattilsynet og Forsvaret samarbeidet tett om de kravene som stilles til ankomne styrker og kontrollen som føres med dem før avreise og ved ankomst til Norge. Det vil allikevel alltid finnes en risiko for at noen gjør noe uoverveid og Mattilsynet oppfordrer dyreholdere og kommunene om å ha gode rutiner for avfallshåndtering i fall de finner etterlatenskaper i naturen.

Forsvaret skal forsvare landet. I dette inngår også matproduksjonen og dermed vernet og forholdsreglene mot at militære styrker uforvarende tar med seg smittestoffer som kan volde skade.

Norge har i dag en unik dyrehelsesituasjon og er forskånet for de mest alvorlige smittsomme dyresykdommene. Vi jobber systematisk med forebyggende helsearbeid, smitteforebyggende arbeid og sykdomskartlegging. Dette gir oss en god oversikt over helsetilstanden hos husdyra våre. Flere blant personellet som kommer hit under øvelsen kommer fra land der for eksempel Afrikansk Svinepest er påvist, og vi har derfor sammen med Forsvaret, tatt utfordringene på alvor.

Afrikansk svinepest og Munn- og klauvsjuka er blant de sykdommene vi frykter aller mest i Norge, og som begge spres lett over landegrensene med animalsk mat, personell og gjenstander som har vært i kontakt med smittede dyremiljø. Vi er også oppmerksomme på denne faren når turister reiser rundt i Norge, hvilke land de som jobber i landbruket kommer fra, hvilke land norske jegere har jaktet i, hvor vi importerer fôr fra og å overvåke den økende villsvinpopulasjonen i Norge som driver over grensen fra Sverige. Vi vedlegger en plakat som vi gjerne ser at dere setter opp der også slike grupper ferdes.

Mattilsynet gir følgende råd for å unngå å introdusere alvorlig smittsom dyresykdom til Norge:

Husdyrholdere:

Rester av animalsk mat, som for eksempel kjøtt skal samles opp og leveres til avfallsbehandling. Slik unngår vi at eventuelle smittestoffer spres til husdyr og ville dyr. Vi oppfordrer også dyreeiere til å være ekstra oppmerksomme på hvem som ferdes ut og inn av dyreholdet.

Kommuner:

Kommuner som må sørge for tilstrekkelig gode renovasjonsordninger knyttet til ankomststeder for materiell og styrker, langs transportveier som benyttes, ved forlegninger mm, slik at rester av medbrakt animalsk mat, som for eksempel kjøtt, inngår i kommunal renovasjon og ikke havner i naturen.

Det finnes mange eksempler på at alvorlig smittsomme dyresykdommer er spredt med mennesker eller ting de har hatt med seg. Matavfall på avveie var for eksempel opphavet til munn- og klauvsjuka-epidemien i Europa i 2001.

Meld mistanke om sykdomstilfelle hos dyr:

De fleste alvorlige husdyrsykdommene er virus sykdommer. Virus spres lett ved kontakt mellom dyr. I tillegg vil produkter fra dyr (for eksempel kjøtt, melk, gjødsel), mennesker, transportmidler og andre gjenstander som har vært i kontakt med syke dyr kunne spre smitten over lange avstander. I noen tilfeller kan smitten spres med vind over lange avstander.

Dyrehelsepersonell, dyreholdere og publikum er en viktig del av overvåkingen mot alvorlige smittsomme dyresykdommer. Funn eller mistanke om utbrudd av alvorlig smittsomme dyresykdommer hos landdyr og vilt skal varsles umiddelbart til Mattilsynet på telefon 22 40 00 00.

FAKTA:

ASP – Afrikansk svinepest:

- Meget smittsom virussykdom hos svin.
- I dag er hele Russland, flere østeuropeiske land og ni av EUs medlemsland rammet av ASP. Via Russland har også Kina nå blitt en del av utbruddet. Sykdommen ble nylig oppdaget i Belgia
- Sykdommen gir høy feber, sterkt påkjent allmenntilstand, rødlig misfarging og blødninger i huden og meget høy dødelighet
- Virusets smitter kun til dyr av svinefamilien. Tamsvin og europeisk villsvin er svært mottakelige og vil ha høy dødelighet
- Fôring med infisert matavfall er den viktigste årsaken til spredning av smitten til nye kontinenter og nye land. Virusets kan også spres over lange avstander ved griser, sæd, dyretransporter, klær og materiell og utstyr. Spredning via luft kun over korte avstander
- Sykdommen bekjempes ved avliving og destruksjon av dyr og alt smitteførende materiale om den skulle opptre i Norge.

MKS – Munn og klauvsjuka:

- MKS er en ekstremt smittsom virussykdom som rammer klauvdyr. Både husdyr som storfe, småfe og svin, og ville dyr som rådyr, dåhjort, hjort, antilope, bøffel med flere
- Sykdommen gir feber, sterk allmenpåkjenning, bevegelsesbesvær, kraftig sikling og dannelse av væskefylte blærer i munnhule, nesehule, på mulen, i huden og på jur og spener
- Sykdommen forårsaker store lidelser for dyrene som gjerne rammes av følgesykdommer
- Smitte kan skje via kontakt mellom dyr, inntak av fôr og vann, eller gjenstander og materiale som har vært i kontakt med smittede dyr. Smitte kan også skje via luft over store avstander
- Sykdommen bekjempes ved avliving og destruksjon av dyr og alt smitteførende materiale om den skulle opptre i Norge
- MKS forekommer hyppig i flere land i Afrika, Midt Østen, Asia og Sør-Amerika. Nord- og Mellom-Amerika, Australia og New Zealand angis å være fri for MKS. Bortsett fra Tyrkia regnes Europa som fritt for MKS, men det har vært sporadiske utbrudd av MKS i Europa også i nyere tid.